

Μελέτη Περίπτωσης

Ένας συνεταιρισμός που ασκεί τη μετακινούμενη κτηνοτροφία

Φωτογραφία από Pablo Resco

Βασικές πληροφορίες

Κύριος υποστηρικτής:

Συνεταιρισμός "Los Apisquillos"

Έναρξη της πρακτικής: 2000

Τοποθεσία:

Puebla de la Sierra, Madrid, Ισπανία

Ιστοσελίδα:

<https://apeloyalana.wordpress.com/>

Εμπλεκόμενοι οργανισμοί: Συνεταιρισμός

Συνολική επιφάνεια της καλλιεργούμενης γης σε εκτάρια:

500 εκτάρια

Ιδιοκτησία της γης που χρησιμοποιείται στη μετακινούμενη κτηνοτροφία:

- Μισθωμένη δημόσια γη 480 εκτάρια
- Συνεταιριστική γη 20 εκτάρια
- La Casa de Campo, το μεγαλύτερο δημόσιο πάρκο της Μαδρίτης με έκταση 1.722,6 εκτάρια.

Βασικά προϊόντα:

- Κρέας
- Τυρί
- Γιαούρτι

Εισαγωγή

Ο συνεταιρισμός "Los Apisquillos" ασχολείται με την αγροδασοπονία στην περιοχή του Puebla de la Sierra. Διαθέτει περίπου 400 ζώα απειλούμενων φυλών και πουλάει ως βασικό προϊόν στους καταναλωτές το κρέας τους. Ο συνεταιρισμός ετοιμάζεται να ξεκινήσει να πουλάει τυρί και γιαούρτι, καθώς τα προϊόντα αυτά έχουν μεγαλύτερη ζήτηση.

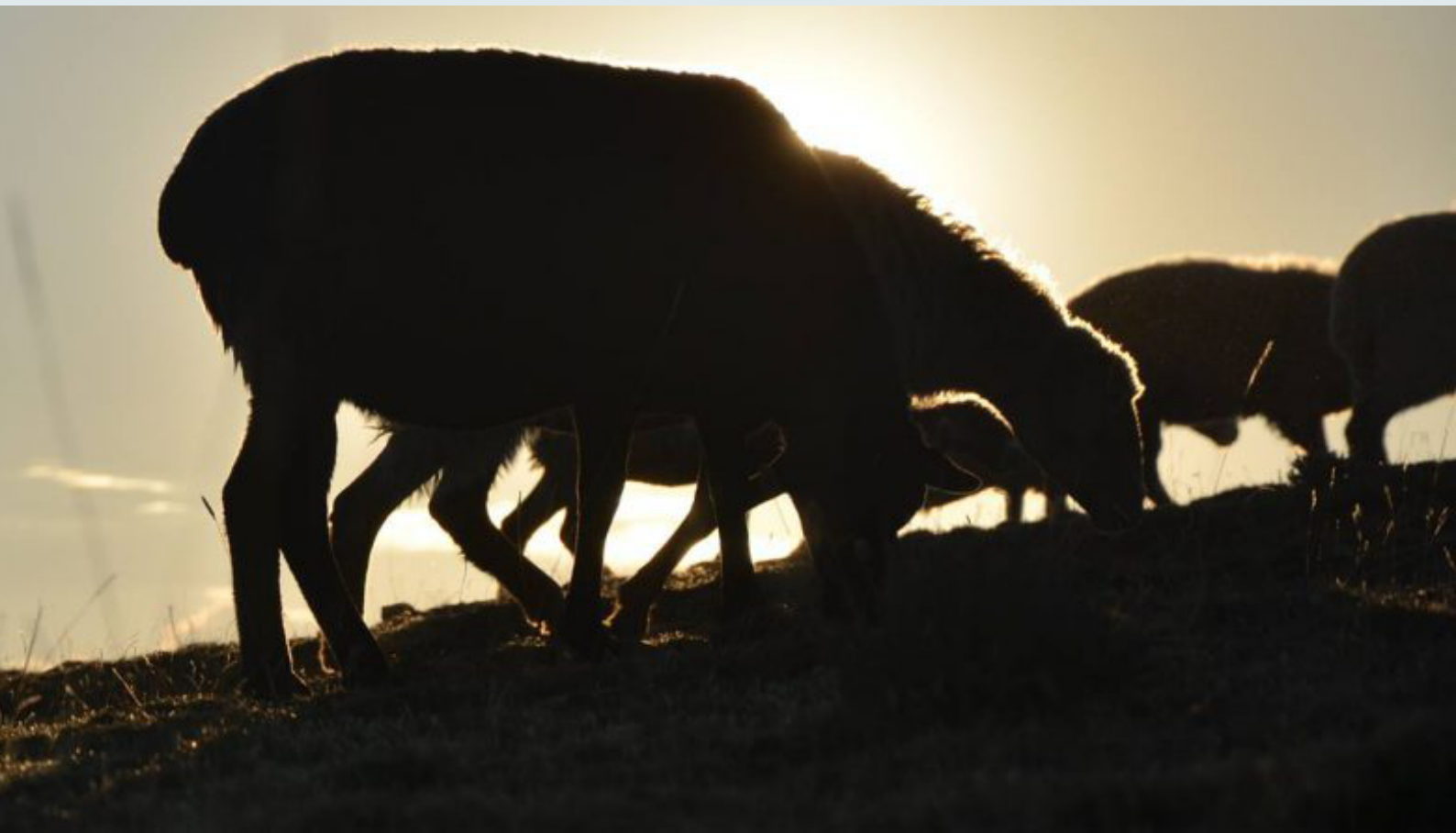
Κατάσταση πριν από την έναρξη/αλλαγή/συνέχιση

Ο συνεταιρισμός ξεκίνησε τη δραστηριότητά του το 2000. Μεταξύ των ιδρυτικών μελών του ήταν Γεωπόνοι, Δασολόγοι, Κτηνίατροι και Βιολόγοι. Όλοι τους ήταν εξοικειωμένοι με την περιοχή της Puebla de la Sierra, όπου βρίσκεται η κτηνοτροφική μονάδα, επειδή είχαν εργαστεί στην τοπική δασοφυλάκηση. Επιπλέον, η κα. Cristina, ένα από τα ιδρυτικά μέλη, καταγόταν από την περιοχή και η οικογένειά της είχε μεγάλη παράδοση στην κτηνοτροφία. Από την αρχή ο συνεταιρισμός μετέφερε τα ζώα του για βόσκηση σε απόσταση αρκετών χιλιομέτρων, στα λιβάδια μέσα στα όρια του δήμου και σε διαφορετικά υψόμετρα. Το 2018, ο συνεταιρισμός ξεκίνησε την πρακτική της μετακινούμενης κτηνοτροφίας καλύπτοντας μεγαλύτερες αποστάσεις. Μετά την υπογραφή σχετικής σύμβασης με το δήμο της Μαδρίτης, τα ζώα μεταφέρονταν σε απόσταση περίπου 100 χιλιομέτρων στην περιοχή της La Casa de Campo, όπου ο συνεταιρισμός διαθέτει και μια μικρή αγροικία. Δεδομένου ότι η περιοχή La Casa de Campo είναι δημόσιο πάρκο και όχι βοσκότοπος, ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να λάβει έξτρα επιδότηση μέσω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Τα πρόβατα βόσκουν στα καλοκαιρινά και φθινοπωρινά βοσκοτόπια της Sierra del Rincón, ενώ κατά τη διάρκεια του χειμώνα βόσκουν στα

βοσκοτόπια της La Casa de Campo. Πρόσθετες ζωοτροφές παρέχονται μόνο σε περίπτωση ανάγκης.

Το ξεκίνημα ήταν δύσκολο για το κτηνοτροφικό συνεταιρισμό, καθώς αρχικά δεν είχε οικονομικούς πόρους και δε διέθετε τις κατάλληλες υποδομές. Με τη βοήθεια όμως των νέων κτηνοτρόφων που εντάχθηκαν στο συνεταιρισμό, αγόρασε αρχικά 400 πρόβατα που συμπεριελάμβαναν ένα από τα τελευταία κοπάδια της ξανθιάς φυλής προβάτων στο Molar και ένα χρόνο αργότερα, ένα κοπάδι 300 αιγών. Ο συνεταιρισμός στην πορεία απέκτησε κοτόπουλα, χοίρους και λαχανόκηπους, με σκοπό τα μέλη του να αποκτήσουν σε μεγάλο ποσοστό αυτάρκεια στις βασικές τους ανάγκες.

Εκτός από την αγορά ζώων, ο συνεταιρισμός αγόρασε ένα παλιό σπίτι στο χωριό Puebla de la Sierra για να το χρησιμοποιήσει ως κατοικία για τα μέλη του. Ο συνεταιρισμός αναπαλαιώσε το σπίτι, διατηρώντας τους αρχικούς παλιούς πέτρινους τοίχους χρησιμοποιώντας ανακυκλωμένα υλικά. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επιτύχει μικρό οικονομικό κόστος στα υλικά κατασκευής, αλλά παράλληλα να απαιτηθεί ένας τεράστιο όγκος εργασίας από τα μέλη του.

Αρνιά στο χειμερινό σταβλο. Φωτογραφία από Pablo Resco

Περιγραφή της μετακινούμενης κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης

Τύπος λιβαδικού τοπίου

Κατηγοριοποίηση κάλυψης γης Corine:

- Λιβάδια
- Δάσος πλατύφυλλων
- Αγρο-δασικές εκτάσεις
- Μικτό δάσος, θαμνολίβαδα ή/και ποώδους βλάστησης,
- Φυσικά λιβάδια και μη αρδευόμενες αρόσιμες εκτάσεις (όταν δεν υπάρχουν καλλιέργειες)

Ζώα Είδος/φυλή

Παραδοσιακές φυλές και αυτόχθονα: πρόβατα "Rubia del Molar", μαύρα πρόβατα Καστίλλης και αυτόχθονες απειλούμενες αίγες Guadarrama.

Τρόπος Μετακίνησης

Ο συνεταιρισμός μετακινεί το κοπάδι οριζόντια, μεταξύ των δικών του και των κοινοτικών βοσκοτόπων, αλλά και κάθετα στα δημοτικά βοσκοτόπια του βουνού La Casa de Campo, που ανήκουν στην πόλη της Μαδρίτης. Όλες οι μετακινήσεις γίνονται με τα πόδια, εκμεταλλευόμενοι κατά την διαδρομή τα διαθέσιμα βοσκοτόπια και μονοπάτια.

Είδος επιχείρησης

Οι αποφάσεις παίρνονται δημοκρατικά με αμοιβαία συναίνεση μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού, μια πρακτική με μακρά παράδοση στην περιοχή. Ο συνεταιρισμός διαχειρίζεται και οργανώνει από κοινού τις απαραίτητες εργασίες και τα έξοδα που προκύπτουν. Η αρχή που διέπει τα μέλη του συνεταιρισμού συνοψίζεται στη φράση "ο καθένας σύμφωνα με τις ανάγκες του". Οι ανάγκες αυτές καθορίζονται συλλογικά και ο συνεταιρισμός δεν πληρώνει μισθό (ούτε επίδομα), αλλά διαθέτει ένα ταμείο στο οποίο μπορεί να προσφύγει ο καθένας. Κάθε μέλος παίρνει ό,τι χρειάζεται από το ταμείο και καταγράφει ό,τι έχει πάρει. Δεν υπάρχουν χρονοδιαγράμματα της εργασίας ούτε καταγράφονται οι διακοπές των μελών.

Αγορές στις οποίες απευθύνεται/πώληση προϊόντων

Το κύριο προϊόν είναι το κρέας. Ο συνεταιρισμός προσπαθεί να πουλάει όλο το κρέας απευθείας στους καταναλωτές. Τα αδιάθετα προϊόντα πωλούνται σε σφαγεία ή κρεοπωλεία, χωρίς βιολογική πιστοποίηση. Ο συνεταιρισμός πουλάει

επίσης τυρί στους καταναλωτές ορισμένων μηνες.

Η κουρά συμπληρώνει τα παραγόμενα προϊόντα. Την άνοιξη, τα μέλη του συνεταιρισμού "Los Apisquillos" εγκαταλείπουν την Puebla de la Sierra και πηγαίνουν σε διάφορες πόλεις, όπως η Μαδρίτη και η Γκουανταλαχάρα για να κουρέψουν πολυάριθμα κοπάδια. Με τον τρόπο αυτό, αναβιώνουν την παράδοση του κουρέματος των προβάτων, η οποία έχει σχεδόν ξεχαστεί λόγω της χαμηλής τιμής του μαλλιού.

Απειλές και προκλήσεις

Η πώληση κρέατος γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Η κατανάλωση κρέατος μειώνεται έντονα στις μεγαλύτερες γενιές και γίνεται όλο και πιο αμφιλεγόμενη στις νεότερες γενιές με την άνοδο του βιγκανισμού. Η κατανάλωση κόκκινου κρέατος συνδέεται με ανθυγιεινή διατροφή. Η κτηνοτροφία επίσης συνδέεται με πρακτικές σκληρότητας απέναντι στα ζώα και με περιβαλλοντικά προβλήματα χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων παραγωγής. Τα εντατικά και τα εκτατικά συστήματα ταξινομούνται μαζί χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι θετικές περιβαλλοντικές επιδράσεις της παραδοσιακής εκτατικής κτηνοτροφίας. Οι γραφειοκρατικές απαιτήσεις είναι υπερβολικές και απαιτούν πολλή κόπο. Πραγματοποιούνται πολλές έρευνες και έργα, αλλά ελάχιστα από αυτά καταλήγουν σε πρακτικές εφαρμογές που είναι χρήσιμες για τους κτηνοτρόφους. Η εφαρμογή περίπλοκων περιβαλλοντικών πολιτικών που επιδιώκουν την αναβάθμιση των λιβαδικών οικοσυστημάτων δεν έχουν νόημα όταν αυτά διαχειρίζονται για εκατοντάδες χρόνια αειφορικά από τους κτηνοτρόφους, όπως συμβαίνει στα δασολίβαδα "dehesas".

*Ένα κοπάδι προβάτων με σκύλους φύλακες και ένας βοσκός που μιλάει με πολίτες της Μαδρίτης.
Φωτογραφία από Pablo Resco*

Λήψη αποφάσεων

Αιτιολόγηση

Τα κίνητρα που οδήγησαν τα μέλη να ενταχθούν στο κτηνοτροφικό συνεταιρισμό και να ασκήσουν μετακινούμενη κτηνοτροφία είναι ποικίλα. Ωστόσο, η απόρριψη της μισθωτής εργασίας, η επιθυμία τους να ζήσουν αγροτική ζωή και να έρθουν σε επαφή με τη γη νιώθοντας ολοκληρωμένοι, αποτελούν τους πιο πιθανούς λόγους για τη συμμετοχή τους.

Απόφαση για το είδος του ζώου/συγκεκριμένη φυλή

Ο συνεταιρισμός ήθελε να συμβάλει στη διατήρηση αυτόχthonων φυλών που είναι καλά προσαρμοσμένες στην περιοχή. Οι φυλές έπρεπε να είναι κατά το δυνατόν γαλακτοπαραγωγικές, καθώς η ιδέα της παραγωγής τυριού και άλλων προϊόντων γάλακτος θεωρούνταν πάντα η καλύτερη. Το αγροτικό ζώο του συνεταιρισμού αποτελούνται από δύο κοπάδια αυτόχthonων φυλών: Το πρώτο κοπάδι περιλαμβάνει τα απειλούμενα με εξαφάνιση

κόκκινα πρόβατα “Rubia del Molar” και τα μαύρα πρόβατα Καστίλλης ενώ το δεύτερο κοπάδι τις απειλούμενες με εξαφάνιση αυτόχθονες αίγες Guadarrama.

Απόφαση για το σύστημα παραγωγής

Το σύστημα παραγωγής είναι εξ ολοκλήρου εκτατικό και επικεντρώνεται στην εφαρμογή αγροοικολογικών κτηνοτροφικών πρακτικών στα παραδοσιακά διαχειριζόμενα δασολίβαδα του χωριού. Η βόσκηση στους κοινόχρηστους βοσκότοπους αποτελεί τη βάση της διατροφής των ζώων και συμπληρώνεται με βιολογικά σιτηρά από την περιοχή κατά τις περιόδους αυξημένης ζήτησης βοσκήσιμης ύλης. Επιπλέον, ο συνεταιρισμός διατηρεί λαχανόκηπους, χοίρους και μελίτσια συμπληρώνοντας τη συνολική παραγωγή του σε αγροτικά προϊόντα, με σκοπό να καλύψει τις προσωπικές ανάγκες των μελών του.

Διαφοροποίηση του εισοδήματος

Ο συνεταιρισμός έχει πολλαπλές πηγές εσόδων που περιλαμβάνουν επιδοτήσεις από την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), έσοδα από την πώληση κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων, μικρές

πληρωμές για τη δημιουργία αντιπυρικών ζωνών με τη βόσκηση των ζώων και έσοδα από την κουρά άλλων κοπαδιών.

Πολυλειτουργικές πτυχές

Ο συνεταιρισμός στοχεύει στην αναγέννηση εγκαταλελειμμένων τοπίων, όπου πολλές ιδιοκτησίες δεν χρησιμοποιούνται σε μόνιμη βάση αλλά αποκλειστικά για τουριστικούς σκοπούς. Μεγάλο μέρος των εγκαταλελειμμένων εκτάσεων έχει φυτευτεί με πεύκα για παραγωγή ξυλείας μεγάλης κλίμακας. Έτσι, έχουν σταδιακά εξαφανιστεί είδη δέντρων πιο κατάλληλα για την περιοχή, όπως οι δρυς.

Ο κτηνοτροφικός συνεταιρισμός συνεργάζεται με τη Σχολή Βοσκών (Shepherd School). Ο συνεταιρισμός προσφέρει πρακτικά μαθήματα κουράς και εκπαίδευσης τσοπανόσκυλων, καθώς και ευκαιρίες πρακτικής άσκησης για επίδοξους βοσκούς. Επίσης πραγματοποιεί ένα πρόγραμμα για τα σχολεία στο La Casa de Campo. Λόγω της χαμηλής βοσκοφόρτωσης, αποφεύγεται η υπερβόσκηση. Με τον τρόπο αυτό, η πρακτική αυτή συμβάλλει στην αναγέννηση των δασολίβαδων “dehesas”, ενώ παράλληλα λιπαίνει τα χωράφια.

Αρνιά. Φωτογραφία από Pablo Resco

Χειμερινός στάβλος προβάτων κοντά στη Μαδρίτη.
Φωτογραφία από Pablo Resco

Εκπαίδευση/δεξιότητες για την ίδρυση της “επιχείρησης”

Πολλά μέλη του συνεταιρισμού έχουν σπουδάσει κτηνιατρική και γεωπονία. Ένα μέλος προέρχεται από οικογένεια με παράδοση στην κτηνοτροφία.

Επόμενα βήματα για να προχωρήσετε

Ο συνεταιρισμός πουλάει τα προϊόντα του κυρίως σε εξειδικευμένες ομάδες καταναλωτών ενώ τα προϊόντα που δεν έχουν πουληθεί πηγαίνουν στην κανονική αγορά. Παρά το γεγονός ότι παράγουν βιολογικά προϊόντα, η παραγωγή δεν έχει πιστοποιηθεί λόγω του κόστους πιστοποίησης. Η έλλειψη του πιστοποιητικού μειώνει το κέρδος από τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά.

Ο κτηνοτροφικός συνεταιρισμός θέλει να επικεντρωθεί περισσότερο στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων που αποφέρουν μεγαλύτερο κέρδος. Για το σκοπό αυτό τα μέλη του συνεταιρισμού συνεργάζονται και επενδύουν σημαντικά σε χρήμα και εργασία για τη δημιουργία ενός τυροκομείου. Η διαδικασία αδειοδότησης του τυροκομείου αποδεικνύεται επίσης μια πολύ δύσκολη αποστολή. Ο συνεταιρισμός θέλει να αυτοματοποιήσει τη διαδικασία αρμέγματος αλλά το αυτοματοποιημένο άρμεγμα απαιτεί λιγότερη κινητικότητα στα ζώα, γεγονός που δεν επιθυμεί ο συνεταιρισμός. Η τεχνολογία που θα επέτρεπε αυτοματοποιημένο άρμεγμα σε ζώα που κινούνται σε διαφορετικές περιοχές με τη λογική της μετακινούμενης κτηνοτροφίας είναι διαθέσιμη, αλλά είναι ακριβή.

Προσφορά και Προτάσεις του κτηνοτρόφου

Το να ζεις όπου θέλεις, όπως θέλεις και σύμφωνα με τις αρχές σου είναι το μεγαλύτερο όφελος. Τα μέλη του συνεταιρισμού απολαμβάνουν πολύ να μοιράζονται το έργο τους, να εκπαιδεύουν ανθρώπους και να προωθούν τη μετακινούμενη κτηνοτροφία.

Συνιστούν τη συνεργασία σε ομάδες όταν πρόκειται για την εφαρμογή εκτεταμένης μετακινούμενης κτηνοτροφίας, καθώς είναι αδύνατο ένας κτηνοτρόφος να τα κάνει όλα μόνος του. Αναφέρουν ότι πρέπει να έχετε ανθρώπους στους οποίους μπορείτε να βασιστείτε. Με την άσκηση της εκτατικής κτηνοτροφίας, πρέπει να πουλάτε τα προϊόντα σας απευθείας στον καταναλωτή ή στα εστιατόρια, αποφεύγοντας του ενδιάμεσους. Πρέπει να σχεδιάσετε προσεκτικά πού θα πάτε τα ζώα για σφαγή. Η υλικοτεχνική υποδομή που απαιτείτε μπορεί να είναι δύσκολη, καθώς απαιτεί άδειες, υποδομές, οχήματα και εγκαταστάσεις.